

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), (jud. I. Dutca)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, G. Dașchevici, V. Clima)

DECIZIE

09 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Taranova Galina, reprezentată de avocatul Gîlcă Ilie,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Taranova Galina împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei în termen rezonabil,

împotriva deciziei din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Taranova Galina și menținută hotărârea din 02 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru),

c o n s t a t ă :

La 11 aprilie 2019, Taranova Galina s-a adresat în instanță cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral, cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei în termen rezonabil.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 21 aprilie 2008, de către procurorul procuraturii sectorului Botanica, mun. Chișinău, Valentina Pașalî, a fost începută urmărirea penală pe faptul săvârșirii infracțiunii de încălcare din neglijență

a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale, cu cauzarea vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății, infracțiune, prevăzută la art. 213 lit. a) Cod penal.

La 07 decembrie 2011, ofițerul principal de urmărire penală din cadrul Serviciului Cazuri Excepționale a Secției urmărire penală a Comisariatului General de Poliție, mun. Chișinău, Valentin Prepeliță, a audiat-o în calitate de martor, medic care a asistat la nașterea pacientei XXXX.

Peste un termen de aproape 5 ani, la 22 iunie 2016, procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Victor Plugaru, a emis ordonanța prin care a exclus din cauza penală nr. 2008420565, procesul-verbal din 07 decembrie 2011 de audiere a sa în calitate de martor și a declarat nul procesul-verbal din 07 decembrie 2011.

În viziunea reclamantei inexplicabil a fost faptul că, peste doar câteva zile, la 28 iunie 2016, de către ofițerul principal de urmărire penală a direcției de poliție mun. Chișinău, Galina Smochină, a fost emisă ordonanța privind recunoașterea Galinei Taranova în calitate de bănuit în cauza penală nr. 2008420565, privind comiterea infracțiunii prevăzută la art. 213 lit. a) Cod penal.

Ulterior, la 19 august 2016, de către procurorul Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, a fost emisă ordonanță de punere sub învinuire a lui Taranova Galina, fiindu-i incriminat săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 213 lit. a) Cod penal.

La 23 august 2016, a înaintat procurorului mun. Chișinău, Igor Popa, o cerere privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală, pe motiv că, Taranova Galina nu este vinovată de comiterea infracțiunii imputate.

În acest sens, la 24 august 2016, procurorul în procuratura mun. Chișinău, Victor Plugaru, a emis ordonanța privind refuzul în satisfacerea cererii înaintate.

Reclamanta a accentuat că un impact moral asupra ei a reprezentat faptul întocmirii de către procurorul în procuratura mun. Chișinău, Victor Plugaru a rechizitoriului pe cauza penală de învinuire a Galinei Taranova în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 213 lit. a) Cod penal și remiterii acestuia în instanța de judecată.

Prin sentința din 15 decembrie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, Taranova Galina a fost achitată, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii incriminate, împotriva sentinței instanței de fond fiind declarat apel de către procurorul Lucia Arseni și succesorul părții vătămate XXXX.

Prin decizia din 28 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse integral apelurile declarate de procuror și de către succesorul părții vătămate, ca fiind nefondate, cu menținerea fără modificări a sentinței.

Prin decizia din 29 ianuarie 2019 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, s-a dispus respingerea ca fiind inadmisibile a recursurilor declarate de către procuror și succesorul părții vătămate, cu menținerea hotărârilor instanțelor inferioare.

Astfel, reclamanta a menționat că, începând cu 21 aprilie 2008, când a fost pornită urmărirea penală, până la 29 ianuarie 2019, când Taranova Galina a fost achitată integral, timp de aproape 11 ani, a trecut printr-un calvar organizat de acțiunile ilegale ale organelor de drept ale statului (Organul de urmărire penală, Procuratura etc.), acțiuni, care au provocat reclamantei mari suferințe de ordin moral.

Pentru reclamantă a fost nevoie de un timp îndelungat, ca ea să-și demonstreze nevinovăția, condiție inacceptabilă într-un stat de drept, în care drepturile și libertățile fundamentale ale omului sunt primordial apărute și garantate.

Pe parcursul exercitării urmăririi penale, au fost întreprinse acțiuni manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii care pe cale de consecință au exclus vinovăția reclamantei, acțiuni al căror caracter ilegal s-au manifestat prin încălcarea principiilor și drepturilor generale, dar și încălcarea directă a normelor procedurale: dreptul la un proces echitabil prevăzut de art.6 CEDO, au fost încălcate prevederile legale referitor la administrarea și aprecierea pe cauza penală, au fost întreprinse măsuri procesual penale, iar cel mai grav, a fost încălcarea dreptului reclamantei la judecarea într-un termen rezonabil a cauzei.

Acțiunile ilicite ale organelor de drept față de reclamanta Taranova Galina, au fost întreprinse chiar de la bun început, însăși pornirea urmăririi penale a fost una ilegală, or, era evident de la început faptul că, Taranova Galina nu se face vinovată de cauzarea vătămarilor grave cauzate părții vătămate, reieșind din faptul că însăși organul de urmărire penală inițial a audiat reclamanta în calitate de martor.

Prin urmare organul de urmărire penală a comis erori procesuale în cadrul urmăririi penale, și anume: inculpata Galina Taranova în cadrul urmăririi penale a fost audiată în calitate de martor, ceea ce este inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art.63 alin. (7) al Codului de procedură penală, interogarea în calitate de martor a persoanei față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune se interzice.

Astfel, prin ordonanța procurorului din 22 iunie 2016 a fost declarat nul procesul-verbal de audiere a martorului Taranova Galina, însă la 28 iunie 2016, organul de urmărire penală în mod ilegal a recunoscut-o pe Galina Taranova în calitate de bănuită, deoarece odată ce aceasta a fost audiată în calitate de martor, ea nu mai poate fi recunoscută în calitate de bănuit.

A mai indicat că, învinuirea înaintată nu corespundea cu învinuirea indicată în rechizitoriu.

Astfel, la 19 august 2016, procurorul a emis ordonanța de punere sub învinuire a inculpatei Taranova Galina, conform căreia i s-a incriminat, precum că: “La 15 mai 2007, fiind angajată în calitate de șef al secției sala de naștere nr.1 IMSP Spitalul Clinic Municipal nr. 1 din str. Melestiu, 20, mun. Chișinău, conform ordinului de angajare nr.179/c din 15.09.1994 și fiind responsabilă de acordarea asistenței

medicale lui XXXX, după o perioadă de supraveghere de aproximativ 6 ore (intervalul orar 1:20 – 7:30), timp în care mobilul fetal a progresat cu oarecare dificultate, lichidul amniotic fiind impregnat meconial, fapt ce semnala cu mare probabilitate hipoxică, în intervalul orar 07:30 – 11:35, timp în care s-a accentuat suferința fetală hipoxică, din neglijență nu a adaptat particularitățile impuse la evoluția nașterii parturientei, adică nu a recurs la investigațiile paraclinice prin care să se demonstreze suferința fetală acută, rezumându-se doar la dirijarea prin expectativă a travaliului, cu efectuarea parturientei la ora 07:50 a unei analgezii epidurale în vederea asigurării unui confort analgezic parturientei, în contextul în care semnele ce sugerau suferința fetală, impuneau finalizarea cât mai rapidă a nașterii și nu prelungirea acesteia, care în mod secundar a produs hipertensiunea maternă care la rândul ei a contribuit la suferința fetală acută prin hipo-perfuzie placentară secundară, fapte ce în consecință, conform concluziilor rapoartelor de expertiză din 08.11.2013 și 04.02.2016 au dus la diagnosticarea fătului cu XXXX caracterizată printr-o XXXX și XXXX, agravată ulterior prin evoluție și care au generat consecințe medicale grave la minor.”

Însă, în rechizitoriul expediat în instanța de judecată, procurorul a completat învinuirea fără a o aduce în modul corespunzător la cunoștința inculpatei, și anume în rechizitoriu apare următoarea frază, care ține de constatarea urmărilor prejudiciabile, și anume: ”iar conform raportului de expertiză psihiatrico-legală nr.454a din 26.06.2014, acesta s-a ales cu maladie XXXX cronică sub formă de XXXX profundă în cadrul XXXX și care conform pct.28 și 62 ale Regulamentului nr.199 din 27.06.2003 de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, aprobat de Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, se apreciază ca vătămare corporală gravă”.

Deja în cadrul cercetării judecătorești, procurorul a emis o altă ordonanță de punere sub învinuire din 25 octombrie 2016, prin ce practic a recunoscut greșeala de la urmărire penală. Ordonanța din 25 octombrie 2016 este identică cu textul învinuirii care se conține în rechizitoriu, însă a fost emisă în temeiul art.326 al Codului de procedură penală.

În conformitate cu prevederile art.326 alin. (1) al Codului de procedură penală, procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, aducând la cunoștința inculpatului, apărătorului lui și, după caz, reprezentantului legal al inculpatului noua învinuire. În asemenea situație, instanța, la cererea inculpatului și a apărătorului lui, acordă termen necesar pentru pregătirea apărării de noua învinuire, după ce judecarea cauzei continuă. În instanța de apel, procurorul poate modifica acuzarea în sensul agravării doar în cazul în care a declarat apel.

Prin urmare, ordonanța din 25 octombrie 2016 nu se înscrie în textul legal de la norma citată, deoarece prin acea ordonanță nu s-a agravat învinuirea inculpatei Taranova Galina.

Mai mult ca atât, prin sentința irevocabilă a Judecătorei Botanica mun. Chișinău din 15 decembrie 2016, instanța de judecată a constatat că: „textul învinuirii din ordonanța de învinuire din 19 august 2016 anexată la dosar, nu coincide cu textul ordonanței de învinuire din 19 august 2016 care a fost înmănată învinuitei și apărătorului său, astfel procurorul a completat învinuirea fără a o aduce în modul corespunzător la cunoștința inculpatei, și anume în rechizitoriu apare următoarea frază, care ține de constatarea urmărilor prejudiciabile, și anume: „iar conform raportului de expertiză psihiatrico-legală nr. 454a din 26.06.2014, acesta s-a ales cu maladie XXXX sub formă de ” XXXX profundă în cadrul XXXX și care conform pct.28 și pct.62 ale Regulamentului nr. 199 din 27.06.2003 de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale aprobat de Ministerul Sănătății al RM, se apreciază ca vătămare corporală gravă.”

Instanțele naționale au constatat cu certitudine faptul că, din actele de învinuire vizate rezultă că „XXXX sub formă de XXXX în cadrul XXXX”, indicată în Raportul de expertiză psihiatrico-legală nr. 454a din 26.06.2014, a fost apreciată drept „vătămare corporală gravă”, de către însuși procurorul care a întocmit rechizitoriul și ordonanța de punere sub învinuire din 25.10.2016, în baza: „pct. 28, 62 ale Regulamentului nr. 199 din 27.06.2003, „De apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale”, aprobat de către Ministerul Sănătății al Republicii Moldova”, fapt ce contravine art. 143 al Codului de procedură penală, care prevede expres și clar că pentru constatarea gradului de gravitate și a caracterului vătămarilor integrității corporale, se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, expertiza judiciară.

Atât instanța de fond, cât și Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție, au constatat incontestabil faptul că, învinuirea înaintată era una incompletă, imprecisă și neclară, deoarece în ordonanța de punere sub învinuire și în rechizitoriu nu sunt indicate și constatate, care anume reguli și metode de acordare a asistenței medicale au fost încălcate de către Taranova Galina și în care acte normative se conțin acestea, ceea ce echivalează cu neconstatarea unui semn obligatoriu a componenței de infracțiune incriminat inculpatei Taranova Galina.

În accepțiunea reclamantei atât procuratura mun. Chișinău, cât și organul de urmărire penală au comis erori, prin încălcarea normelor procesuale, încercând să incrimineze reclamantei Taranova Galina o infracțiune mai puțin gravă, pentru comiterea căreia nu a fost vinovată.

În condiția în care dânsa a fost achitată, consideră ilegale absolut orice acțiune de urmărire penală, astfel, urmărirea penală a fost pornită ilegal, iar cauza penală a fost o provocare din partea autorităților de stat și o organizare intenționată a urmăririi penale pentru că Taranova Galina să fie învinovățită de fapte, pe care nu le-a comis,

ceea ce și s-a adeverit într-un final.

În rezultatul acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală s-a adus defăimare imaginii, reputației și probității obținute de către reclamanta Taranova Galina, care a avut de suferit o demoralizare profundă, dispărându-i orice încredere, atât în sine, cât și în organele de drept.

Acțiunile ilicite ale organului care a exercitat urmărirea penală și ale procuraturii au jucat un rol negativ în viața reclamantei, acesteia fiindu-i create obstacole morale și fizice, pierdere de timp, stres și suferință psihică, dar și pierderi materiale.

Mai mult decât atât, în perioada când Taranova Galina era pusă sub învinuire și se desfășurau ședințele de judecată referitor la acuizarea adusă acesteia, ultima își continua activitatea de bază și asista la nașteri, în pofida faptului că organul de urmărire penală încerca să îi demonstreze o vinovăție falsă.

Cu referire la art. 6 lit. a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, nr. 1545-XIII din 25.02.98, menționează că, dreptul persoanei la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanței de judecată apare în cazurile stabilite expres prin dispoziția art. 6 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, inclusiv și devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

Referitor la încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, a menționat că, au fost încălcate grav prevederile Legii nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Luând în considerație faptul că urmărirea penală a fost pornită la 21 aprilie 2008, iar sentința de achitare a rămas definitivă și irevocabilă la 29 ianuarie 2019, a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Urmărirea penală a fost efectuată cu încălcarea evidentă a termenului rezonabil, în pofida faptului că pe marginea cauzei penale au fost audiați 7 martori și au fost efectuate 4 expertize, fapt ce reprezintă o tergiversare neîntemeiată a urmăririi penale.

Din motiv că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, urmează a-i fi reparat prejudiciul cauzat prin această încălcare, ceea ce poate fi echivalat cu suma de 300 000 lei.

În instanță a solicitat repararea prejudiciului moral în sumă de 700 000 lei, cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și repararea prejudiciului moral în sumă de 300 000 lei cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei în termen rezonabil.

Prin hotărârea din 02 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău (sediul Centru), acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Taranova Galina și menținută hotărârea din 02 decembrie 2019 a Judecătorei Chișinău (sediul Centru).

Pentru a decide astfel instanțele ierarhic inferioare au reținut că, în cazul în care persoanele abilitate nu au fost sancționate irevocabil pentru pretensele acțiuni ilegale în raport cu persoana aflată sub urmărirea penală, nu este posibil de a supune statul unei răspunderi materiale inechitabile. Or, Taranova Galina nu poate pretinde la repararea prejudiciului în cadrul procesului civil, în mărimea și modul stabilite de această lege, deoarece legiuitorul a limitat cazurile, în care este posibilă solicitarea reparării prejudiciului material sau moral, aceste cazuri fiind exhaustiv prevăzute de legislator.

În aceeași ordine de idei instanțele au evidențiat că, reclamanta în cadrul urmăririi penale nu a fost trasă ilegal la răspundere penală, nu a fost condamnată și în privința acesteia nu au fost aplicate careva măsuri de constrângere, în toată perioada desfășurării urmăririi penale și examinării cauzei reclamanta continuându-și activitatea de bază.

Totodată, existența unei sentințe de achitare nu denotă că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite, or, efectuarea acțiunilor procesuale este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

Cu referire la cerința reclamantei cu privire la repararea prejudiciului, cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei în termen rezonabil, instanțele ierarhic inferioare au reținut că, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare și cu alți termeni prevăzuți de legislația procesuală civilă, aceștia fiind stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului procesual penal, cum ar fi: principiul disponibilității, contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părților la un proces echitabil.

Astfel, potrivit actelor prezentate în cadrul urmăririi penale se reține că în perioada urmăririi penale s-au efectuat expertize în comisii în Republica Moldova, cât și în România, care erau necesare pentru a stabili dacă acțiunile medicului în coraport cu nașterea au fost corecte și alte acțiuni necesare și obligatorii pentru organul de urmărire penală, impuse prin legislația penală, cauza penală, fiind expediată în instanța de judecată la 02 septembrie 2016.

În toată perioada, începând cu data începerii urmăririi penale – 21 aprilie 2008, și până la data punerii sub învinuire a reclamantei Tatiane Taranova – 19 august 2016, ultima nu avea nici un statut, fiind de la început audiată în calitate de martor.

Ca urmare a celor menționate perioada de referință determinată pentru aprecierea termenului rezonabil începe a curge din momentul ce reclamanta a fost

pusă sub învinuire, și anume din data de 19 august 2016, învinuirea fiindu-i adusă la 25 octombrie 2016, sentința de achitare fiind menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 ianuarie 2019, din care considerente argumentele reclamantele precum că, durata acțiunilor urmăririi penale și examinarea cauzei penale a durat 11 ani, au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

La 10 septembrie 2020, Taranova Galina, reprezentată de avocatul Gîlcă Ilie a declarat recurs împotriva deciziei din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la pronunțarea deciziei a interpretat eronat legea precum și a comis greșeli care au dus la soluționarea greșită a cauzei.

Prin încheierea din 25 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Taranova Galina, reprezentată de avocatul Gîlcă Ilie, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 17 iunie 2020, recepționată de avocatul recurentei prin poștă electronică la 12 august 2020, iar recursul a fost declarat la 10 septembrie 2020. Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

În corespundere cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În plus, recurenta și intimații au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (*mutatis mutandis*, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs. Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 al Codului de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul

declarat de Taranova Galina, reprezentată de avocatul Gîlcă Ilie, întemeiat și care urmează a fi admis, casată decizia și hotărârea primei instanțe cu emiterea unei hotărâri noi.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Pe parcursul examinării cauzei în fazele procesuale anterioare s-a constatat cu certitudine că, temei pentru adresare în instanță a servit faptul intentării, instrumentării și examinării unei cauze penale, în urma căreia, Taranova Galina a fost achitată de învinuirea înaintată. Mai mult, cauza penală, în viziunea reclamantei, a durat o perioadă excesivă, motiv pentru care s-a adresat în instanță cu acțiune civilă împotriva Statului cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, procuraturii și repararea prejudiciului moral cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei în termen rezonabil.

Fiind învestite cu judecarea cauzei civile menționate, instanțele ierarhic inferioare nu au întrevăzut motive de a admite nici un capăt din cerere, concluzionând la general că, Taranova Galina nu este în drept să acționeze Statul în instanță în temeiul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, or persoanele abilitate din cadrul organului de urmărire nu au fost sancționate irevocabil pentru pretinsele acțiuni ilegale în raport cu persoana aflată sub urmărirea penală, reclamanta în cadrul urmăririi penale nu a fost trasă ilegal la răspundere penală, nu a fost condamnată și în privința acesteia nu au fost aplicate careva măsuri de constrângere, în toată perioada desfășurării urmăririi penale și examinării cauzei reclamanta continuându-și activitatea de bază.

Cu privire la capătul de cerere înaintat în baza Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil, instanțele de judecată, reținând că urmărirea penală în privința Galinei Taranova a început abia în iunie 2016, odată cu recunoașterea acesteia în calitate de bănuț, iar examinarea cauzei în instanța de judecată a fost finalizată la 28 februarie 2019, pronunțarea deciziei integrale a instanței de recurs, au concluzionat că termenul a fost unul rezonabil.

Instanța de recurs atestă că, atât hotărârea primei instanțe cât și decizia instanței de apel sunt greșite, iar concluziile instanțelor sunt bazate pe interpretarea eronată a legii și administrarea arbitrară a probelor.

În consecutivitatea lor, pretențiile invocate de Taranova Galina pot fi examinate de sine stătător, fără a se influența între ele.

În primul rând, cu privire la pretenția cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii, Colegiul lărgit atestă cu certitudine că instanțele ierarhic inferioare au interpretat în mod eronat

legea și anume al art. 3 alin. (1) lit. a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care în speță a constituit temei de adresare în justiție.

Reiterând concluziile instanțelor ierarhic inferioare, instanța de recurs atestă că acestea au interpretat eronat sintagma ”*tragerea la răspundere penală*”, menționând că, odată ce Taranova Galina nu a fost condamnată în cauza penală ce o viza, precum și nu a fost supusă măsurilor procesuale de constrângere, aceasta nu este în drept de a pretinde cauzarea unui prejudiciu.

Astfel, sub acest aspect, Colegiul lărgit consideră necesar de explicat că, ”*tragerea la răspundere penală*” urmează a fi deosebită de ”*pedeapsă penală*”, care în sine sunt piloni de bază diferiți ai sistemului de drept penal, or potrivit art. 50 al Codului penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

Tragerea la răspundere penală, în cazul Galinei Taranova, înseamnă înaintarea acuzației penale, indiferent de statutul procesual al ultimei, circumstanțe despre care Colegiul se va referi mai jos, și nicidecum condamnarea acesteia.

Pentru a dispune de dreptul de a se adresa cu acțiune de despăgubire în sensul legii citate, Taranova Galina trebuia să aibă o sentință de achitare, la caz sentința irevocabilă a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, și nicidecum să fie condamnată de comiterea infracțiunii imputate după cum au considerat instanțele ierarhic inferioare.

În acest sens, art. 6 lit. a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prevede că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

În consecință, aluziile făcute de către instanțele de judecată cu privire la temeiul adresării în instanță nu pot fi susținute de către instanța de recurs, or acestea contravin sensului Legii citate supra.

Colegiul lărgit trage concluzia că Taranova Galina a fost diferită justiției pentru o faptă care nu a comis-o, în fine fiind achitată de către instanțele judecătorești, acțiunile organului de urmărire penală și a procuraturii considerându-se în sensul legii - ilicite în sine, or caracterul lor ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată. Mai mult, potrivit constatărilor făcute în actele de dispoziție emise, organul de urmărire penală și procuratura au admis mai multe erori în cadrul urmăririi penale.

Instanța de recurs apreciază critic concluziile instanțelor de judecată cu privire la faptul că persoanele abilitate din cadrul organului de urmărire nu au fost

sanctionate irevocabil pentru pretinsele acțiuni ilegale și acest fapt ar anihila dreptul Galinei Taranova să se adreseze în instanță, or aceste concluzii sunt contrare legii și anume art. 3 alin. (2) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, potrivit căruia, prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Prevederi similare în acest sens se conțin în conținutul art. 1405 alin. (1) al Codului civil (în vigoare la data relevantă speței) potrivit căruia, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

În fine, este cert dreptul Galinei Taranova de a solicita de la Stat repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale comise în procesul penal de învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 213 lit. a) din Codul penal.

Cu privire la cuantumul despăgubirii prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală, Colegiul largit va ține cont de prevederile art. 11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, potrivit căruia mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare:

- a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă;
- b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată;
- c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei;
- d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată;
- e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei;
- f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice;
- g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate;
- h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În speța dedusă justiției, este cert că, Taranova Galina a fost învinuită de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 213 lit. a) din Codul penal, care potrivit art. 16 al aceluiași cod reprezintă o infracțiune mai puțin gravă. Potrivit sentinței de achitare textul învinuirii anexat la dosar nu coincide cu textul învinuirii înmănat Galinei Taranova; organul de urmărire penală nu a stabilit prezența în acțiunile

inculpatei a laturii obiective; învinuirea adusă este imprecisă și neclară. Urmărirea penală și examinarea cauzei în instanță, în general, au durat aproximativ 11 ani. Careva date certe cu privire la rezonanța cazului din materialele cauzei nu reiese, iar măsuri procesuale de contrângere în privința Galinei Taranova nu au fost aplicate.

În lumina jurisprudenței CtEDO, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral, este criteriul echității. Modul de acordare a satisfacției echitabile, trebuie determinat în raport cu prejudiciul moral suferit, gravitatea acestuia, importanța și consecințele sale pentru victimă.

În circumstanțele expuse, având în vedere cele constatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa de la Stat, reprezentat de Ministerul Justiției, o despăgubire bănească în mărime de 60 000 de lei care este una rezonabilă și echitabilă, fiind o despăgubire utilă și suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, această despăgubire corespunde și criteriilor de despăgubire stabilite de CEDO prin jurisprudența sa.

În al doilea rând, cu privire la pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei penale în termen rezonabil, Colegiul lărgit atestă cu certitudine că instanțele ierarhic inferioare au apreciat în mod arbitrar probele sub aspectul momentului începerii curgerii termenului.

Conform art. 2 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în

funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Articolul 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului prevede că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Instanța de recurs reține că termenul rezonabil trebuie raportat la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanțelor, precum și exercitarea căilor de atac.

Colegiul lărgit consideră important de remarcat că, data începerii curgerii termenului în materia procedurilor penale începe la ziua înaintării acuzației penale, care nu obligatoriu coincide cu ziua recunoașterii în calitate de bănuit, învinuit, sau ziua unui alt act de procedură, prin care persoanei i se recunoaște oficial o altă calitate de acuzat.

La identificarea zilei de la care încep să curgă garanțiile unui proces echitabil pentru acuzat, în sensul Articolului 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, se ține cont de notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „repercusiuni sau consecințe importante asupra situației (suspectului)”.

Prin urmare, în durata procedurilor penale cu certitudine se includ proceduri de urmărire penală, proceduri începând din momentul în care acuzatul a fost implicat în proces, indiferent de statutul acestuia dacă a avut loc o notificare oficială și dacă aceasta a avut consecințe asupra situației lui.

În această ordine de idei, uneori o luare de explicații la faza prealabilă de control, până la începerea urmăririi penale, poate servi drept punct de plecare pentru curgerea garanției unui termen rezonabil.

Data expirării termenului de obicei nu este greu de identificat în materia procedurilor penale și se termină odată cu o hotărâre definitivă prin care s-a soluționat fondul acuzației. Va include orice proceduri, inclusiv cele extraordinare, cai de atac utilizate de partea acuzării, inclusiv acele în anulare sau revizuirii, etc.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că, urmărirea penală pe faptul încălcării din neglijență a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale de către medicii Centrului Perinatologic din IMSP Spitalul Clinic Municipal nr. 1, a fost începută la 21 aprilie 2008. La 07 decembrie 2011, Taranova Galina a fost

audiată în calitate de martor, luând în considerație faptul că aceasta a asistat la nașterea paturientei. Totuși, la 22 iunie 2016, procesul-verbal de audiere a reclamantei în calitate de martor a fost declarat nul și a fost exclus din cauza penală.

La 28 iunie 2016, reclamanta a fost recunoscută în calitate de bănuit, la 19 august 2016 în calitate de învinuit, iar rechizitoriul a fost întocmit la 25 august 2016, dosarul penal fiind expediat în instanța de judecată.

Instanțele ierarhic inferioare au reținut drept reper pentru calcularea termenului de examinare a cauzei penale în privința Galinei Taranova, data punerii acesteia sub învinuire, adică 19 august 2016, concluzie care, reieșind din particularitățile cauzei, nu poate fi reținută de către instanța de recurs.

Or, după cum a fost menționat supra, la identificarea zilei de la care încep să curgă garanțiile unui proces echitabil pentru acuzat, în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție, se ține cont de notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale și dacă aceasta a avut consecințe asupra situației lui. Deci, o luare de explicații la faza prealabilă de control, până la începerea urmăririi penale, poate servi drept punct de plecare pentru curgerea garanției unui termen rezonabil.

Astfel, audierea reclamantei în calitate de martor, la 07 decembrie 2011, ultima fiind înștiințată de către organul de urmărire penală în legătură cu ce este interogată, urmează a fi reținută la identificarea zilei la care au început să curgă garanțiile unui proces echitabil.

Odată ce a fost pornită o cauză penală pe faptul încălcării din neglijență a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale de către medicii Centrului Perinatologic din IMSP Spitalul Clinic Municipal nr. 1, reclamanta aflând oficial despre urmărirea penală cel târziu la data când a fost audiată pentru prima dată și ținând cont de faptul că, Taranova Galina, deținând funcția de șef al secției sala de naștere nr. 1, a fost acel medic care a asistat la naștere, este indubitabil că suspiciunile cu privire la comiterea unei fapte penale au apărut la această dată.

Odată identificată perioada de referință, aprecierea rezonabilității timpului procedurilor se face potrivit următoarelor criterii - miza pentru reclamant; comportamentul părților în proces și complexitatea cauzei.

Complexitatea cauzei se apreciază după caz și individual, ținându-se cont de substanța acuzațiilor penale, necesitatea unui volum probatoriu, expertize, numărul de martori sau părți în proces, ori elemente de extraneitate, existența altor proceduri paralele, etc.

Comportamentul părților include aprecierea comportamentului reclamantului și autorităților. Se va aprecia *buna/rea-credința* a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate; etc.

Miza (interesul) pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana

care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil. Spre deosebire de procedurile civile, în procedurile penale miza pentru reclamant va crește din momentul în care acesta are aplicate măsuri preventive privative de libertate sau restrictive de libertate.

În general, miza pentru reclamant în procedurile penale practic nu se pune în discuție niciodată, din momentul în care reclamantul prin definiție riscă o pedeapsă penală, respectiv importanța soluționării prompte a chestiunii pentru el este prezumată.

De asemenea, sub aspectul criteriului comportamentul părților prin lipsa părții acuzării, chiar și motivată prin implicarea în alte procese, va fi privit mereu cu rezerve și nu va constitui o scuză dacă această lipsă a fost una excesivă. Evaluarea chestiunii cu privire la complexitatea cazului, de obicei, se estimează în raport cu caracterul și gravitatea acuzațiilor, capetelor de acuzații, valoarea și calitatea probatorului acumulat și necesar de a fi acumulat, existența sau lipsa unor expertize complexe, existența complicilor și co-acuzaților, etc.

În speță, în ceea ce privește complexitatea cauzei, instanța de recurs consideră că, cauza penală de învinuire a Galinei Taranova în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 213 lit. a) din Codul penal este una complexă, având în vedere capătul de învinuire și materialul probator. Referitor la conduita părților și autorităților naționale, reieșind din raporturile privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea și judecarea cauzei penale, se constată că Galinei Taranova nu îi poate fi imputată tergiversarea examinării cauzei.

În oricare caz, scurgerea unui termen de 8 ani de la prima audiere până la concluzia irevocabilă a instanței de judecată în privința acuzației aduse, este cu siguranță un termen excesiv de mare și care nu poate fi considerat rezonabil.

Cât privește miza pentru reclamant, se reține că Taranova Galina a fost învinuită de comiterea unei infracțiuni mai puțin grave, pentru care legea penală prevede exclusiv pedeapsa cu închisoare până la 3 ani cu sau fără aplicarea unei pedepse complementare.

În circumstanțele expuse, având în vedere perioada examinării cauzei penale de aproximativ 8 ani, de atitudinea părților la judecare cauzei, complexitatea cauzei penale, precum și miza (interesul) pentru Taranova Galina, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată faptul încălcării dreptului Galinei Taranova la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

Conform art. 5 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile

de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Instanța de recurs reține că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Potrivit jurisprudenței CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că suma de 60 000 lei în calitate de despăgubire a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei ar constitui o satisfacție echitabilă a despăgubirilor și ar atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege. Or, la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

În context, ținând cont de natura litigiului și de marja de apreciere a instanței de judecată, Colegiul judiciar opinează că a examinat principalele întrebări juridice puse în prezenta cerere și că nu este necesar să se pronunțe separat în privința motivelor invocate, cu privire la fondul cauzei civile.

Acestea, în esență, nu au forță juridică de a influența prezenta soluție pe caz (a se vedea, *printre alte autorități*, cauza Kamil Uzun vs Turcia, hotărârea din 10 mai 2007, § 64; cauza Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs România (Marea Cameră), hotărârea 17 iulie 2014, § 156).

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Taranova Galina, reprezentată de avocatul Gîlcă Ilie.

Se casează decizia din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 02 decembrie 2019 a Judecătorei Chișinău (sediul Centru) și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Taranova Galina împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile

organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei în termen rezonabil.

Se încasează din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Galinei Taranova suma de 60 000 de lei cu titlu de despăgubire a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, procuraturii.

Se încasează din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Galinei Taranova suma de 60 000 de lei cu titlu de despăgubire a prejudiciului moral cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecare a cauzei în termen rezonabil.

În rest, cererea de chemare în judecată se respinge.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu